SCRISOARE APOSTOLICĂ ÎN FORMĂ DE "MOTU PROPRIO"
A SUVERANULUI PONTIF
FRANCISC

"ANTIQUUM MINISTERIUM"

CU CARE ESTE INSTITUITĂ
SLUJIREA DE CATEHET

1. Slujirea de catehet în Biserică este foarte veche. Este gândire comună în rândul teologilor că primele exemple se găsesc deja în scrierile din Noul Testament. Slujirea învățăturii își are prima formă germinală în "învățătorii" pe care îi menționează Apostolul scriind comunității din Corint: "Și cei pe care Dumnezeu i-a pus în Biserică sunt: mai întâi apostolii, în al doilea rând profeții, în al treilea rând învățătorii, apoi cei care au puterea minunilor, apoi carisma vindecărilor, a ajutorării, a conducerii, a limbilor diferite. Oare sunt toți apostoli? Oare toți sunt profeți? Oare toți învățători? Oare au toți puterea minunilor? Oare au toți carisma vindecărilor? Oare toți vorbesc în limbi? Oare toți interpretează? Voi însă râvniți la darurile cele mai bune" (*1Cor* 12,28-31).

Însuși Luca începe Evanghelia sa atestând: "După ce am cercetat toate de la început cu grijă, m-am gândit să ți le scriu și eu în mod sistematic, preabunule Teofil, ca să te convingi de temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit" (*Lc* 1,3-4). Evanghelistul pare foarte conștient că el, cu scrierile sale, furnizează o formă specifică de învățătură care permite să dea soliditate și forță celor care au primit deja Botezul. Apostolul Paul revine din nou asupra temei atunci când le recomandă galatenilor: "Cel care este instruit în cuvânt să-i facă parte de toate bunurile și celui pe care îl instruiește!" (*Gal* 6,6). Așa cum se observă, textul adaugă o particularitate fundamentală: comuniunea de viață drept caracteristică a rodniciei adevăratei cateheze primite.

2. Încă de la începuturile sale, comunitatea creștină a experimentat o formă răspândită de ministerialitate care a devenit concretă în slujirea bărbaților și femeilor care, ascultători față de acțiunea Duhului Sfânt, și-au dedicat viața pentru edificarea Bisericii. Carismele pe care Duhul n-a încetat niciodată să le reverse asupra celor botezați au găsit în unele momente o formă vizibilă și tangibilă de slujire îndreptată spre comunitatea creștină în multiplele sale exprimări, așa încât să fie recunoscută ca diaconie indispensabilă pentru comunitate. Apostolul Paul se face interpretul autoritar al acestui lucru atunci când atestă: "Există diferite daruri, dar este același Duh. Sunt diferite slujiri, dar este același Domn. Sunt diferite lucrări, dar este același Dumnezeu care lucrează toate în toți. Fiecăruia îi este dată manifestarea Duhului spre binele comun. Căci unuia îi este dat prin Duhul cuvântul înțelepciunii; altuia, cuvântul cunoașterii, după același Duh; iar altuia, datorită aceluiași Duh, credința, altuia, darul vindecărilor, prin același unic Duh; unuia îi este dată puterea de a face minuni; altuia, profeția; altuia, discernământul duhurilor; altuia, varietatea limbilor; iar altuia, interpretarea limbilor. Însă toate acestea le lucrează unul și același Duh, care le împarte fiecăruia după cum vrea" (*1Cor* 12,4-11).

Așadar, în cadrul marii tradiții carismatice a Noului Testament este posibil să se recunoască prezența activă a unor botezați care au exercitat slujirea de a transmite în formă mai organică, permanentă și legată de diferitele circumstanțe ale vieții, învățătura apostolilor și a evangheliștilor (cf. Conciliul Ecumenic al II-lea din Vatican, Constituția dogmatică *Dei Verbum*, 8). Biserica a voit să recunoască această slujire ca exprimare concretă a carismei personale care a favorizat mult exercitarea misiunii sale evanghelizatoare. Privirea la viața primelor comunități creștine care s-au angajat în răspândirea și dezvoltarea evangheliei cere și astăzi Bisericii să înțeleagă care ar putea fi noile exprimări prin care să continue să rămână fidelă față de cuvântul Domnului, pentru a face ca evanghelia sa să ajungă la toată făptura.

3. Întreaga istorie a evanghelizării din aceste două milenii arată cu mare claritate cât a fost de eficace misiunea catehеților. Episcopi, preoți și diaconi, împreună cu atâția bărbați și femei din viața consacrată, și-au dedicat viața instruirii catehetice pentru ca credința să fie un sprijin solid pentru existența personală a fiecărei ființe umane. În afară de aceasta, unii au adunat în jurul lor alți frați și surori care, în împărtășirea aceleiași carisme, au constituit ordine călugărești în slujba totală a catehezei.

Nu poate lasată uitării multitudinea nenumărată de laici și laice care au luat parte direct la răspândirea evangheliei prin învățătura catehetică. Bărbați și femei însuflețiți de o mare credință și martori autentici de sfințenie care, în unele cazuri, au fost și fondatori de Biserici, ajungând chiar la dăruirea propriei vieți. Și în zilele noastre, atâția cateheți capabili și tenace sunt în fruntea comunităților în diferite regiuni și desfășoară o misiune de neînlocuit în transmiterea și aprofundarea credinței. Lunga ceată de fericiți, sfinți și martiri

cateheți, care a marcat misiunea Bisericii, merită să fie cunoscută, deoarece constituie un izvor rodnic nu numai pentru catehеză, ci și pentru întreaga istorie a spiritualității creștine.

4. Începând de la Conciliul Ecumenic al II-lea din Vatican, Biserica a simțit cu reînnoită conștiință importanța angajării laicatului în opera de evanghelizare. Părinții conciliari au reafirmat de mai multe ori cât de necesară este pentru "plantatio Ecclesiae" și pentru dezvoltarea comunității creștine implicarea directă a credincioșilor laici în diferitele forme în care se poate exprima carisma lor. "Este, de asemenea, vrednică de laudă prezența, cu merite atât de mari în misiunile printre păgâni, a catehеților, bărbați și femei, care, însuflețiți de spirit apostolic, prin eforturile lor deosebite, aduc un ajutor de seamă și de neînlocuit pentru răspândirea credinței și a Bisericii. În zilele noastre, în care clerul este insuficient pentru evanghelizarea atâtor mulțimi și pentru exercitarea slujirii pastorale, sarcina catehеților este de cea mai mare importanță" (Conciliul Ecumenic al II-lea din Vatican, Decretul *Ad gentes*, 17).

Împreună cu bogata învățătură conciliară, este necesar să se facă referință la interesul constant al Suveranilor Pontifi, al Sinodului Episcopilor, al Conferințelor Episcopale și al fiecărui Păstor care în decursul acestor decenii au imprimat catehezei o însemnată reînnoire. *Catehismul Bisericii Catolice*, exortația apostolică *Catechesi tradendae*, *Directoriul catehetic general*, *Directoriul general pentru catehеză*, recentul *Directoriu pentru catehеză*, împreună cu atâtea *Catehisme* naționale, regionale și diecezane sunt o expresie a valorii centrale a operei catehetice care pune în prim plan instruirea și formarea permanentă a credincioșilor.

5. Fără a lua nimic din misiunea proprie Episcopului de a fi primul catehet în propria dieceză, alături de preoții care împărtășesc cu el aceeași grijă pastorală, și din responsabilitatea cu totul deosebită a părinților față de formarea creștină a propriilor copiilor (cf. *CIC*, can. 774 § 2; *CCEO*, can. 618), este necesar să se recunoască prezența laicilor și laicelor care, în virtutea propriului botez, se simt chemați să colaboreze în slujirea catehezei (cf. *CIC*, can. 225; *CCEO*, can. 401 și 406). Această prezență devine și mai urgentă în zilele noastre datorită reînnoitei conștiințe a evanghelizării în lumea contemporană (cf. Exortația apostolică *Evangelii gaudium*, 163-168) și datorită impunerii unei culturi globalizate (cf. Scrisoarea enciclică *Fratelli tutti*, 100.138), care cere o întâlnire autentică cu tinerele generații, fără a uita de exigența unor metodologii și instrumente creative care să facă vestirea evangheliei coerentă cu transformarea misionară pe care Biserica a întreprins-o. Fidelitate față de trecut și responsabilitate față de prezent sunt condițiile indispensabile pentru ca Biserica să își poată desfășura misiunea în lume.

A trezi entuziasmul personal al fiecărui botezat și a reînsufleți conștiința de a fi chemat să desfășoare propria misiune în comunitate, presupune ascultarea glasului Duhului, care nu privează niciodată de prezența sa rodnică (cf. *CIC*, can. 774 § 1; *CCEO*, can. 617). Duhul cheamă și astăzi bărbați și femei pentru ca să pornească la drum pentru a merge în întâmpinarea atâtora care așteaptă să cunoască frumusețea, bunătatea și adevărul credinței creștine. Este misiunea Păstorilor să susțină acest parcurs și să îmbogățească viața comunității creștine cu recunoașterea slujirilor laicale capabile să contribuie la transformarea societății prin "pătrunderea valorilor creștine în lumea socială, politică și economică" (*Evangelii gaudium*, 102).

6. Apostolatul laicilor are o importanță lumească indiscutabilă. Ea cere "căutarea împărăției lui Dumnezeu ocupându-se de cele vremelnice și orânduindu-le după voința lui Dumnezeu" (Conciliul Ecumenic al II-lea din Vatican, Constituția dogmatică *Lumen gentium*, 31). Viața lor zilnică este împletită din raporturi și relații familiale și sociale care permite să verifice cât de mult "sunt chemați mai ales să facă prezentă și activă Biserica în acele locuri și împrejurări în care ea nu poate deveni sarea pământului decât prin ei" (*Lumen gentium*, 33). Oricum, este bine de amintit că, în afară de acest apostolat, "laicii pot fi chemați, în diferite feluri, și la o cooperare mai directă cu apostolatul Ierarhiei, asemenea acelor bărbați și femei care îl ajutau pe apostolul Paul în evanghelizare, ostenindu-se mult în Domnul" (*Lumen gentium*, 33).

În orice caz, funcția specială desfășurată de catehet se concretizează în cadrul altor slujiri prezente în comunitatea creștină. De fapt, catehetul este chemat în primul rând să exprime competența sa în slujirea pastorală a transmiterii credinței care se dezvoltă în diferitele sale etape: de la prima vestire, care introduce la *kerygma*, la instruirea care face conștienți de viața nouă în Cristos și pregătește îndeosebi la sacramentele inițierii creștine, până la formarea permanentă care permite fiecărui botezat să fie mereu gata "să răspundă oricui cere cont de speranță" (*1Pt* 3,15). Catehetul este în același timp martor al credinței, învățător și mistagog, însoțitor și pedagog care instruiește în numele Bisericii. O identitate care numai prin rugăciune, studiu și participare directă la viața comunității poate să se dezvolte în mod coerent și responsabil (cf. Consiliul Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizări, *Directoriu pentru Catehеză*, 113).

7. Cu clarviziune, Sfântul Paul al VI-lea a publicat Scrisoarea apostolică *Ministeria quaedam* nu numai cu intenția de a adapta la momentul istoric schimbat slujirea lectorului și acolitului (cf. Scrisoarea apostolică *Spiritus Domini*), ci și de a solicita Conferințelor Episcopale să devină promotoare pentru alte slujiri între care aceea de catehet: "În afară de aceste funcții comune ale Bisericii latine, nimic nu oprește Conferințele Episcopale de la a cere altele de la Scaunul Apostolic, dacă vor considera instituirea lor, pentru motive deosebite, necesară sau foarte utilă în propria regiune. De acest gen sunt, de exemplu, funcțiile de *ostiar*, de *exorcist* și de *catehet*". Aceeași invitație urgentă a revenit în exortația apostolică *Evangelii nuntiandi* când, cerând să se știe a citi exigențele actuale ale comunității creștine în continuitate fidelă cu originile, îndemna să se găsească noi forme ministeriale pentru o pastorație reînnoită: "Aceste slujiri, noi în aparență dar foarte legate de experiențe trăite de Biserică în decursul existenței sale - de exemplu cele de catehet... sunt prețioase pentru «plantatio», viața și creșterea Bisericii și pentru o capacitate de iradiere în jurul ei și spre cei care sunt departe" (Sfântul Paul al VI-lea, Exortația apostolică *Evangelii nuntiandi*, 73).

Așadar, nu se poate nega că "a crescut conștiința identității și a misiunii laicului în Biserică. Dispunem de un laicat numeros, deși insuficient, cu un înrădăcinat simț comunitar și o mare fidelitate față de angajarea carității, a catehezei, a celebrării credinței" (*Evangelii gaudium*, 102). Prin urmare, a primi o slujire laicală precum aceea de catehet imprimă o accentuare mai mare angajării misionare tipice fiecărui botezat care oricum trebuie să se desfășoare în formă pe deplin laică, fără a cădea în nicio expresie de clericalizare.

8. Această slujire are o puternică valență vocațională care cere discernământul corespunzător din partea Episcopului și se evidențiază prin Ritul de instituire. De fapt, ea este o slujire stabilă adusă Bisericii locale conform exigențelor pastorale indentificate de Ordinariul locului, dar desfășurată în manieră laicală așa cum este cerut de însăși natura slujirii. Este bine ca la slujirea instituită de catehet să fie chemați bărbați și femei cu profundă credință și maturitate umană, care să participe activ la viața comunității creștine, care să fie capabili de primire, generozitate și viață de comuniune fraternă, care să primească necesara formare biblică, teologică, pastorală și pedagogică, pentru a fi comunicatori atenți ai adevărului credinței, și care să fi maturizat deja o prealabilă experiență de catehează (cf. Conciliul Ecumenic al II-lea din Vatican, Decretul *Christus Dominus*, 14; *CIC*, can. 231 § 1; *CCEO*, can. 409 § 1). Este cerut ca ei să fie colaboratori fideli ai preoților și diaconilor, disponibili să exercite slujirea acolo unde ar fi necesară și animați de adevărat entuziasm apostolic.

De aceea, după ce am analizat fiecare aspect, în virtutea autorității apostolice

institui

slujirea laicală de catehet.

Congregația pentru Cultul Divin și Disciplina Sacramentelor se va îngriji în scurt timp să publice Ritul Instituirii slujirii laicale de catehet.

9. Așadar, invit Conferințele Episcopale să facă reală slujirea de catehet, stabilind *iter*-ul formativ necesar și criteriile normative pentru a putea avea acces la ea, găsind formele cele mai coerente pentru slujirea pe care aceștia vor fi chemați să o desfășoare, în conformitate cu ceea ce este exprimat de această Scrisoare apostolică.

10. Sinoadele Bisericilor Orientale sau Adunările Ierarhilor vor putea recepta ceea ce este stabilit aici pentru respectivele Biserici *sui iuris*, pe baza propriului drept particular.

11. Păstorii să nu înceteze să-și însușească exortația Părinților conciliari când aminteau: "știu că nu au fost instituiți de Cristos pentru a-și asuma singuri întreaga misiune mântuitoare a Bisericii față de lume, ci au măreața îndatorire ca astfel să-i păstorească pe credincioși și să le recunoască slujirile și carismele, încât toți să conlucreze unanim, fiecare în măsura lui, la opera comună" (*Lumen gentium*, 30). Discernământul darurilor pe care Duhul Sfânt îl oferă mereu Bisericii sale să fie pentru ei sprijinul necesar pentru a face activă slujirea de catehet pentru creșterea propriei comunități.

Ceea ce este stabilit cu această Scrisoare apostolică în formă de *motu proprio* poruncesc să aibă vigoare fermă și stabilă, în pofida oricărui lucru contrar, chiar dacă este vrednic de menționare deosebită, și să fie promulgat prin publicarea în *L'Osservatore Romano*, intrând în vigoare chiar în ziua promulgării, și, după aceea, să fie publicat în comentariul oficial *Acta Apostolicae Sedis*.

Dat la Roma, la Sfântul Ioan din Lateran, în ziua de 10 mai a anului 2021, Comemorarea liturgică a Sfântului Ioan de Avila, preot și învățător al Bisericii, al nouălea al pontificatului meu.

Franciscus

Copyright © Dicastery for Communication